

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה.....1
- ב. בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה.....1
- ג. אויר פוסל בשלשה.....3
- ד. סכך פסול פוסל בארבעה.....4

דף יז.

א. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה

סוכה בת ג' דפנות¹ שהרחיק ואין הסכך מגיע עד לכל הדפנות, אם המרחק ממנו עד לדופן פחות מג' טפחים הסוכה כשרה. שהרי אומרי אנו לבוד וכאילו אות אויר שיש בין הסכך לדופן מלא הוא, אך אין יושבים או ישנים באותו המקום.

ואם יש יותר מג' טפחים הסוכה פסולה שהרי אין שייך לומר לבוד וא"כ אפילו אם הגיע הסכך לשתי דפנות מכל מקופ פסולה שברי צריך שיהיה לה ג' דפנות.

ואם שטח כשיעור הכשר סוכה כלומר שבעה טפחים מהסכך מגיע לדופן השלישי הסוכה כשרה מכיון שנאמר על שאר השטח שדינו כפסל היוצא מן הסוכה

וכן סוכה שיש לה ארבע דפנות אם מגיע הסכך בתוך ג' לשלוש דפנות הסוכה כשרה ואפילו אם רק השיעור הכשר סוכה כלומר ג' טפחים מכיון שעל השאר נאמר דין פסל היוצא מן הסוכה.

ב. בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה

¹ מתבאר משו"ע ונו"כ תרלב ב

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כבר נתבאר לעיל דף ד. שהלכה למשה מסיני לומר בסוכה "דופן עקומה", כלומר שסכך פסול, אף על פי שאם היה באמצע הסוכה הוא פוסל בשיעור ארבעה טפחים, כמבואר להלן לפנינו, אבל אם הוא מן הצד, סמוך לדופן, אינו פוסל אלא בארבע אמות, ובפחות מארבע אמות אנו אומרים דופן עקומה², שכן דרך כתלים להתעקם.

ומשמעותו אנו רואים כל סכך הפסול, כהמשכה של הדופן וכחלק בלתי נפרד ממנה, וכאילו הדופן נתעקמה מלמעלה³. ויש מפרשים⁴, שאין רואים את הסכך הפסול כהמשכה של הדופן, אלא שרואים את הדופן כאילו היא מתעקמת והולכת תחת הסכך הפסול ומגיעה עד לסכך הכשר, וכאילו נתקרבה הדופן לסכך הכשר.

ולפיכך בית שפתוח גגו באמצע⁵, וסיכך על גבי מקום הפתוח בסכך כשר, אם יש מן הכותל עד לסכך ארבע אמות פסולה, שתקרת הבית מפסקת בין דפנות לסכך.

אבל פחות מארבע אמות כשרה, שאנו אומרים דופן עקומה היא, והדפנות מגיעות לסכך ואין כאן הפסק.

אולם על אף שהסוכה כשרה, אין ישנים תחת הסכך הפסול, כל זמן שיש בו יותר משלושה טפחים שהרי אין שם סכך כשר שהרי עשית לסכך או לתקרת הבית דופן, וא"כ הוא יושב בחלק זה תחת הדופן⁶.

י"א שדין זה דוקא⁷ כשהדופן שעליה אנו אומרים "דופן עקומה" מגיעה עד לסכך. מכיון שאם אינה מגיעה א"א לומר שרואין אנו את הכותל והסכך כאלו הם דופן אחת שהרי אין נוגעים כלל

² שו"ע ונו"ב תרלב א

³ רש"י ד. ד"ה פחות ובסוגייתינו ד"ה פסולה וד"ה אם יש וד"ה דרב ר"ח ית. שהגסרים והפסלים כאילו הן דופן כו' כ"מ סוכה שם לד' הרמב"ם; ר"ן ומאירי בסוגייתינו ראבי"ה סוכה סי' תרכט. וכן הוא לשון המחבר שם "שאנו רואים כאלו הכותל נעקם ויחשב זה הסכך הפסול מנוף הכותל".

⁴ רב נסים גאון ערובין ד: פי' ב ברש"י יז. שדחה ר"ן ורישב"א בסוגייתינו בשם רש"י, ועי' ר"ן יז. שכ' בעצמו בשם רש"י כפי' א, ועי' הנהגות הב"ח שם שהעיר ע"ז מאירי שם בשם יש מפרשים

⁵ בין אם נשברה התקרה וסיכך על גבה ובין אם כך נבנתה.

⁶ שו"ע כאן ומ"ב תרלג ס"ק כא

⁷ מ"ב כאן ס"ק ד ותרלג ס"ק ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

זה בזה⁸. וי"א⁹ שאפילו אינם מגיעים הדפנות לסכך רואין אנו כאלו הדופן מגיע עד למעלה ונכפף. והעיקר כסברא ראשונה¹⁰.

אולם אפשר שאם מן הדפנות עד הסכך המרחק הוא פחות מג' טפחים לכו"ע יש להקל, שהרי נוכל לומר לבוד ודופן עקומה¹¹.

אם הסכך למעלה אינו מונח בשווה אלא עקום כלומר מונח באלכסון כמו גגות רעפים שלנו שלנו אף על פי שיש בשיפוע ארבע אמות פוסל אלא אם כן יש במשכו ארבע אמות¹².

דופן אחת המשמשת לשני סוכות מכאן ומכאן יכולה לשמש כדופן עקומה לשני הסוכות.

סוכה שיש מעליה גג או מרפסת, אפילו אם הוא גבוה הרבה מעל הסכך הכשר שתחתיו, אם הגג או המרפסת הנם פחות מארבע אמות נוכל לומר דופן עקומה והסוכה כשרה אם נותרו שבעה טפחים שאין מעליהם גג או מרפסת. אך אין יושבים תחת הגג¹³.

ג. אויר פוסל בשלשה

סוכה שיש בנגה אויר – אזור ללא סכך הרי אזור זה אינו סוכה ואין ישנים תחתיו¹⁴, אולם זה אינו אלא אם יש בו יותר משלושה טפחים. אך אם יש בו פחות משיעור שלושה טפחים הרי אנו אומרים "לבוד", ואזור זה נחשב כסתום והרי הוא חלק מהסוכה וישנים תחתיו.

⁸ דעת הר"ן והכס"מ, מובא בב"ח ובמ"א, ואין לומר גוד אסיק, או משום דלא אמרינן כן בסוכה כדלהלן במ"ב תרל ס"ק כט או ששתי הלכות למשה מסיני ביחד בדיני מחיצות אין אומרים כמבואר בישועות יעקב סי' תרלב ס"ק א ורעק"א בשו"ת סי' יב ובחידושיו לאו"ח תרלב בדעת הר"ן הר"ן. ועי' שו"ת פנים מאירות ה"א סי' סא

⁹ טור והט"ז וא"ר

¹⁰ מ"ב תרלג כ

¹¹ מ"ב כאן ס"ק ד מהפמ"ג והבכורי יעקב אך בשו"ת רעק"א (סי' י"ב) הובא דבריו בחזו"א (סי' ע"ז סק"ז) שגם באופן שהדופן קרוב לסכך הפסול פחות מג' טפחים לא אמרינן לבוד ודופן עקומה, ומעם הדבר כי תרי הלכות לא אמרינן.

¹² מ"ב ס"ק ה

¹³ מ"ב ס"ק ה דאמרינן חבוט רמי וכן הוא באשל אברהם בוטשאטש, ובשו"ת אר"ן צבי סי' מ"ח רצה לומר שתליא זה במח' אי אמרינן תרי הלכות אך זה אינו ודאי אי יש סכך תחת הגג הרי סכך זה גופא נוכל לומר דהוי דופן עקומה דלא גרע מסכך פסול ואפי' אם אין סכך נוכל לומר דופן עקומה דחבוט רמי לא אמרי' רק אי נאמר דופן עקומה וק"ל

¹⁴ הא דחמיר אויר מסכך פסול בסוכה קמנה לענין ישנים תחתיו וכן לענין סוכה גדולה פוסל אויר בג"ט וסכך פסול בארבעה טפחים כתב הט"ז המעם שבאויר נראה לעין טפי ההפסק בסכך ממה שנראה בסכך פסול. מ"ב שם ס"ק י בשם הט"ז

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

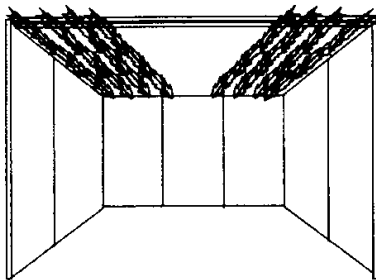
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

לפיכך בסוכה בת שלוש דפנות – מזרח מערב דרום. אם יש אויר – שטח ללא סכך, שלושה טפחים רוחב לאורך הסוכה ממזרח למערב, הרי כל שטח הסוכה שמהאויר והלאה לכיוון צפון פסול מכיון שאין לו אלא שתי דפנות, שהאויר חוצץ בין דופן דרום ליתר הסוכה.

ומהאויר דרומה אם נותר שיעור שבעה טפחים, הרי זה כשר, ואם לאו פסול¹⁵.

וכן אם האויר נמשך מדרום לצפון הסוכה פסולה שהרי אין לכל צד שמשני צדי האויר אלא שתי דפנות כיון שהאויר חוצץ.

אולם אם הוא פחות משלושה טפחים כל הסוכה כשרה.

וכן סוכה בת שבעה טפחים שיש לה סכך ארבע ומשהו הרי הסוכה כשרה, על אף שאין על יתר השלושה טפחים פחות משהו סכך כלל, בין אם מרוכז במקום אחד ובין אם מפוזר בכמה מקומות¹⁶. כל שחמתה מרובה מצילתה.

ד. סכך פסול פוסל בארבעה

הלכה למשה מסיני שהסכך הצריך להסוכה אינו צריך להיות רוב מן הכשר לסיכוך, אלא חצי הסכך בלבד, שהמסכך בסכך פסול ובסכך כשר¹⁷ ואינו מעורבין זה עם זה, אלא כל אחד ואחד מונח על הסוכה בפני עצמו זה בצד זה, אינו צריך שיהיה בסכך הכשר רוב כנגד הפסול, אלא אפילו אם הן מחצה על מחצה ג"כ הסוכה כשרה.

אך זאת בתנאי שלא יהיה מהסכך הפסול ארבעה טפחים על ארבעה טפחים במקום אחד בסוכה גדולה, או שלשה טפחים בסוכה קטנה, שאין בה כי אם תשע וחצי על תשע וחצי טפחים¹⁸.

¹⁵ ואינו דומה למבואר להלן שרק בדי' אמות פסול דהתם בסכך פסול אמרי' דופן עקומה משא"כ באויר. מ"ב שם ס"ק טו

¹⁶ דהא אין סוכה שאין בה נקבים. רמ"א שם בשם הר"ן

¹⁷ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תרלא סעיף י

¹⁸ בשו"ע שם ובשו"ע הרב שם כתבו שבעה טפחים על שבעה טפחים, וכתב במ"ב שם ס"ק ה' אינו מדוקדק דאפילו הסוכה מחזקת ט' ומחצה ויש בה סכך פסול ג"ט פוסלת כל הסוכה כיון דכי שקלת ליה לפסול ליכא הכשר סוכה".

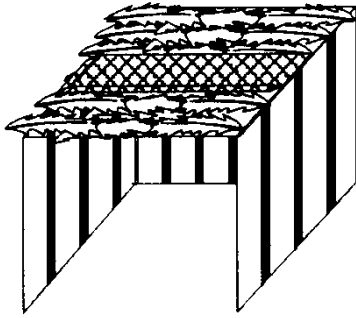
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אך אם יש בה ארבע טפחים על ארבעה טפחים¹⁹ במקום אחד על אף שסוכה זו כשרה, אין יושבים תחת אזור זה. ובסוכה קטנה בת תשע וחצי אם יש שלשה במקום אחד אין יושבים תחתיו.

בסוכה בת שלוש דפנות – מזרח מערב דרום. אם יש סכך פסול ארבעה טפחים רוחב לאורך הסוכה ממזרח למערב הרי כל שטח הסוכה שמהסכך הפסול והלאה לכיוון צפון פסול מכיון שנראה שאין לו אלא שתי דפנות, שהסכך הפסול חוצץ בין דופן דרום ליתר הסוכה²⁰.

אולם אם מהסכך הפסול דרומה נותר שיעור פחות מארבע אמות כולל הסכך הפסול, הרי גם השטח לכיוון צפון כשר אם יש בו שיעור שבעה טפחים רוחב, שהרי אמורים אנו דופן עקומה²¹, ואין ישנים תחת הסכך הפסול, אך יכול לשבת משני צדיו לצפון או לדרום, תחת הסכך הכשר²².

ואם יש יותר מארבע אמות רק השטח שמדרום לסכך הפסול, כשר, כל שנותר בו שיעור שבעה טפחים.

ואם הסכך הפסול הולך מדרום לצפון ויש יותר מארבע אמות מהסכך לדופן, הרי כל הסוכה פסולה כיון שאין בשום צד ממנה שלושה דפנות.

אך אם הסכך הפסול פחות מארבעה טפחים הרי כל הסוכה כשרה, בין לצד דרום ובין לצד צפון ומותר²³ לישון תחתיו, וי"א²⁴ שמותר לישון תחתיו רק אם הוא פחות משלושה טפחים, ויש להחמיר כדעה זו לכתחילה²⁵.

ואם הסוכה קטנה מתשעה וחצי טפחים הסוכה פסולה אלא אם הסכך הפסול הנו פחות משלושה טפחים, ואם הוא פחות משלושה טפחים ישנים תחתיו, ומצטרף להשלים את שיעור הסוכה.

¹⁹ ואם אינו בריבוע אלא שטח אין לו דין סכך פסול. אך א יש להחמיר לא לשבת תחתיו אם יש ברחבו ג' טפחים כדעת הראב"ד והר"ן.

²⁰ ושיעור ד' טפחים הוא מקום חשוב להפליג ולחזוץ בין הדפנות עד שאין הדפנות מועילות זו לזו ונראות כשתי סוכות ולכל אחת רק שתי דפנות. מ"ב שם ס"ק ב

²¹ מ"ב שם ס"ק טו

²² שער הציזון שם יד. ובשעה"צ סי' תרל"ג סקכ"ג דאפילו אם באותו זמן יושב אחד בחלק הציזון ואחד בחלק הפנימי אין לאסור משום תרתי דסתרי, דחשבינן על כל אחד בנפרד, אבל אדם אחד אם ישב פעם אחת בצד זה והחשיב החלק השני לדופן עקומה, אין לו לישב פעם אחרת בצד האחר וצ"ע עכתו"ד השעה"צ שם

²³ דעת המחבר שם

²⁴ דעת הראב"ד והר"ן

²⁵ מ"ב שם ס"ק ג מהחיי"א

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

ולפיכך סוכה שיש עליה סכך כשר ארבעה ומשהו טפחים, ושלוש פחות משהו טפחים סכך פסול, הרי היא כשרה וישנים בכולה²⁶.

²⁶ דכיון שהוא דבר מועט השיב כמאן דליתא מ"ב שם ס"ק ט. ולא פירש מטעם לבוד, דכהאי גוונא בממשות מפיסק לא שייך לבוד, דדוקא באויר שייך לבוד. שער הציון שם ס"ק יב

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>